

VẬN DỤNG TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH ĐỂ GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC CHO SINH VIÊN TRONG QUÁ TRÌNH ĐÀO TẠO TẠI TRƯỜNG CAO ĐẲNG HẢI DƯƠNG

○ ThS. BÙI VĂN MINH*

Trong thời đại phát triển mạnh mẽ của công nghệ thông tin, xu thế hội nhập quốc tế và nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa ở nước ta, những giá trị đạo đức (ĐĐ) truyền thống của dân tộc, như: yêu nước, thương người, sống nghĩa tình trọn vẹn, cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư,... được quan tâm gìn giữ. Nhờ đó, phần lớn sinh viên (SV), thanh niên trí thức vẫn giữ được lối sống tình nghĩa, trong sạch, lành mạnh; khiêm tốn, luôn cần cù và sáng tạo trong học tập; sống có bản lĩnh, có chí lập thân, lập nghiệp, năng động, nhạy bén, dám đối mặt với những khó khăn thách thức, dám chịu trách nhiệm, không ỷ lại, chây lười; luôn gắn bó với nhân dân, đồng hành cùng dân tộc, phấn đấu cho sự nghiệp dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh.

Tuy nhiên, do ảnh hưởng mặt trái của nền kinh tế thị trường, hội nhập quốc tế,... đã xuất hiện khá phổ biến những tiêu cực trong đời sống xã hội và những biểu hiện xa rời mục tiêu của chủ nghĩa xã hội do sự chống phá của các thế lực phản động quốc tế nhằm thực hiện âm mưu "diễn biến hòa bình"... Những điều đó tác động không nhỏ đến đời sống ĐĐ công dân nói chung, ĐĐ của SV nói riêng. Theo thống kê của Cục Cảnh sát quản lý hành chính về trật tự xã hội, Bộ Công an, hàng năm trung bình xảy ra khoảng 2.500 vụ phạm tội liên quan đến HS, SV.

1. Theo quan điểm của các chuyên gia, các nhà giáo dục, trong bối cảnh hiện nay, giáo dục không chỉ hướng vào mục tiêu ĐĐ nguồn nhân lực phục vụ phát triển KT-XH mà còn phát triển các kĩ năng sống, kĩ năng xã hội cho mọi người, mà ĐĐ giữ vai trò quan trọng. Để giúp SV trở thành những công dân tốt, làm việc hiệu quả, bên cạnh những kiến thức và kĩ năng chuyên

môn nghiệp vụ, cần phải giáo dục cho SV về ĐĐ. Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, ĐĐ là nền tảng của người cách mạng "Cũng như sông thì có nguồn mới có nước, không có nguồn thì sông cạn. Cây phải có gốc, không có gốc thì cây héo. Người cách mạng phải có ĐĐ, không có ĐĐ thì dù tài giỏi mấy cũng không lãnh đạo được nhân dân".

Đạo đức là khái niệm được dùng với hai ý nghĩa: trong đời sống thường ngày và trong khoa học. Trong đời sống thường ngày, khái niệm ĐĐ thường được sử dụng để đánh giá tình cảm, thái độ, hành vi của mỗi người so với những chuẩn mực ĐĐ xã hội của mỗi thời kì lịch sử. Những người sống theo chuẩn mực xã hội, gương mẫu, tự giác thực hiện các chuẩn mực xã hội, được nhiều người quý mến thì được coi là người có ĐĐ. Ở góc độ khoa học, các nhà nghiên cứu ĐĐ học phân tích khái niệm ĐĐ là hình thái ý thức xã hội đặc trưng của xã hội loài người, nó có tính lịch sử xã hội, bị chế ước, chi phối bởi những điều kiện khách quan của kinh tế xã hội, dân tộc, lịch sử.

Theo Từ điển triết học: ĐĐ là quy tắc chung trong xã hội và hành vi của con người, quy định những nghĩa vụ của người này đối với người khác và đối với xã hội. ĐĐ là hình thái của ý thức xã hội...

Như vậy, có thể hiểu một cách tổng quát, ĐĐ là toàn bộ những chuẩn mực, những quy tắc, những quan niệm về các giá trị thiện ác, lương tâm, trách nhiệm, danh dự, hạnh phúc, công bằng... được xã hội thừa nhận, quy định hành vi, quan hệ giữa con người với sự nghiệp, giữa con người với nhau và giữa con người với xã hội.

* Trường Cao đẳng Hải Dương

Hồ Chí Minh cho rằng, đối với các dân tộc phương Đông giàu tình cảm, trọng đạo lí, việc tu dưỡng ĐĐ của mỗi cá nhân, mỗi con người có vai trò vô cùng quan trọng. Riêng với thế hệ trẻ, việc tu dưỡng này còn quan trọng hơn, vì họ là «Người chủ tương lai của nước nhà»; là cái cầu nối giữa các thế hệ «Người tiếp sức cách mạng cho thế hệ thanh niên già, đồng thời là người phụ trách dìu dắt thế hệ thanh niên tương lai". Chính vì vậy, việc GDĐĐ và chăm lo rèn luyện ĐĐ của SV được Chủ tịch Hồ Chí Minh quan tâm từ rất sớm. Nói chuyện viên với SV, Người khẳng định: «Thanh niên phải có đức, có tài. Có tài mà không có đức ví như một anh làm kinh tế tài chính rất giỏi nhưng lại đi đến hụt kết thì chẳng những không làm được gì ích lợi cho xã hội, mà còn có hại cho xã hội nữa. Nếu có đức mà không có tài ví như ông Bụt không làm hại gì, nhưng cũng không lợi gì cho loài người".

2. Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong GDĐĐ cho SV, theo chúng tôi, cần quán triệt các nội dung cơ bản sau:

1) *Trung với nước, hiếu với dân, suốt đời đấu tranh cho sự nghiệp giải phóng dân tộc, giải phóng giai cấp, giải phóng con người.* Trung với nước, hiếu với dân là thể hiện trách nhiệm với sự nghiệp dựng nước và giữ nước, với con đường đi lên và phát triển của đất nước.

Nội dung chủ yếu của trung với nước là: Trong mối quan hệ giữa cá nhân với cộng đồng và xã hội, phải biết đặt lợi ích của Đảng, của Tổ quốc, của cách mạng lên trên hết, trước hết. Quyết tâm phấn đấu thực hiện mục tiêu cách mạng. Thực hiện tốt mọi chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước.

Nội dung chủ yếu của hiếu với dân là: Khẳng định vai trò, sức mạnh thực sự của nhân dân. Tin dân, học dân, lắng nghe ý kiến của dân, gần bó mật thiết với dân, tổ chức vận động nhân dân thực hiện tốt đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước. Chăm lo đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân.

2) *Cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư, đời riêng trong sáng nếp sống giản dị và đức tính khiêm tốn:* - *Cần* là siêng năng, chăm chỉ, cố gắng dẻo dai; - *Kiệm* là tiết kiệm vật tư, tiền bạc, của cải, thời gian, không xa xỉ, không hoang phí; - *Liêm* là trong sạch, không tham lam tiền của, địa vị, danh tiếng; - *Chính* là không tà, là thẳng thắn, đứng đắn; - *Chí công vô tư* là không nghĩ đến mình trước, chỉ biết vì Đảng, vì Tổ quốc,

vì đồng bào; là đặt lợi ích của cách mạng, của nhân dân lên trên hết, trước hết.

3) *Đức tin tuyệt đối vào sức mạnh của nhân dân, kính trọng nhân dân và hết lòng, hết sức phục vụ nhân dân; luôn nhân ái, vị tha, khoan dung và nhân hậu với con người.*

4) *Ý chí và nghị lực tinh thần to lớn quyết tâm vượt qua mọi thử thách, gian nguy để đạt được mục đích của cuộc sống.*

5) *Nói đi đôi với làm, phải nêu gương về ĐĐ.*

6) *Xây đi đôi với chống, phải tạo thành phong trào quần chúng rộng rãi.*

7) *Phải tu dưỡng ĐĐ suốt đời.*

3. Ở Trường CĐ Hải Dương, trong môi trường ĐT đa ngành (Su phạm; Kinh tế và kĩ thuật; Khoa học xã hội và nhân văn), người học có điều kiện thuận lợi để giao lưu, học tập, rèn luyện và nghiên cứu khoa học. Bên cạnh chương trình ĐT chính khóa, nhà trường, công đoàn, Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, Hội SV thường xuyên tổ chức các hoạt động thi đua, thi đấu thể thao, văn nghệ... giúp người học được phát triển toàn diện, có phẩm chất ĐĐ, sức khoẻ, thẩm mỹ; có năng lực chuyên môn vững vàng. Tuy nhiên, việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong GDĐĐ cho SV chưa được quan tâm đúng mức, số SV lệch chuẩn về ĐĐ biểu hiện rõ trong các mối quan hệ giao tiếp giữa SV với giảng viên (GV), SV với SV,... các hành vi gian lận trong học tập, thi cử, cờ bạc, đánh nhau... dẫn đến vi phạm pháp luật.

Thực tế trên có thể do nhiều nguyên nhân, nhưng lí do chủ yếu là cán bộ quản lí, GV thường quan tâm việc giáo dục, ĐT nghề nghiệp chuyên môn mà chưa đồng bộ trong việc tổ chức các hoạt động GDĐĐ cho SV; việc thực hiện giảng dạy ĐĐ mới dừng ở bài giảng lí thuyết chưa chú ý đến việc rèn kĩ năng thực hành, trong giao tiếp, ứng xử, nên kết quả giáo dục toàn diện còn hạn chế.

Xuất phát từ những thực tế nêu trên và kinh nghiệm trong quá trình ĐT của nhà trường, tác giả đề xuất một số giải pháp để GDĐĐ cho SV Trường CĐ Hải Dương trong quá trình ĐT như sau:

1) *Có thể tích hợp giảng dạy thực hành GDĐĐ trong các bộ môn Rèn luyện nghiệp vụ sư phạm thường xuyên và thực hành nghề nghiệp ở từng khối ngành: GV cần khai thác triệt để lợi thế của môn học để lồng ghép, tích hợp các nội dung để GDĐĐ cho SV.*

2) *Tăng cường GDĐĐ cho SV thông qua hình thức dạy kĩ năng sống. Đây là hình thức ĐT cơ*

bản trong chương trình chính khóa cho SV. Kết thúc học phần cần kiểm tra đánh giá kết quả của người học về ĐĐ qua việc đánh giá kiểm tra chuyên môn;

3) *Tổ chức các buổi giao lưu, diễn đàn GDĐĐ* nói chung và ĐĐ nghề nghiệp nói riêng cho SV, tạo môi trường học tập sinh động, hấp dẫn. Đây là một trong những hình thức tổ chức dạy học cơ bản của việc dạy ĐĐ. Xây dựng kịch bản và tổ chức thực hiện giao lưu cho từng khối lớp, ngành, qua đó giúp SV tiếp thu kiến thức và kỹ năng một cách sinh động, nhẹ nhàng, hiệu quả;

4) *Lồng ghép việc GDĐĐ trong các hoạt động phong trào, các hoạt động của Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, Hội SV.* Đây là môi trường để người học trải nghiệm các kỹ năng đã học, cũng là nơi đo lường hiệu quả của việc GDĐĐ cho SV;

5) *Cần coi trọng và tiếp thu công tác lãnh đạo, chỉ đạo của nhà trường, của các khoa và của GV về vấn đề giảng dạy ĐĐ cho SV các khối ngành.* Thường xuyên kiểm tra, rà soát để bổ khuyết kịp thời về nội dung và hình thức tổ chức, phát huy mặt mạnh, khắc phục mặt hạn chế, không ngừng nâng cao chất lượng việc giảng dạy ĐĐ và rèn luyện ĐĐ;

6) *Quan tâm đầu tư cơ sở vật chất, kinh phí để tổ chức các hoạt động, tổ chức giao lưu đạt hiệu quả.* Đây là những điều kiện cần thiết để thực hiện thành công dạy ĐĐ cho SV.

4. Từ nghiên cứu vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong việc GDĐĐ cho SV Trường CĐ Hải Dương, tác giả kiến nghị: - Nhà trường cần chỉ đạo thực hiện nghiêm túc chương trình kế hoạch chuyên môn, tổ chức các hoạt động thi đua giảng dạy và học tập trong GV, SV; đưa hoạt động GDĐĐ cho SV trở thành tiêu chí đánh giá điểm rèn luyện, thi đua, khen thưởng, học cảm tình Đảng và kết nạp đảng viên mới; - Tổ chức các hoạt động giao lưu theo chủ đề giữa các khoa trong trường và với trường bạn để SV có dịp học hỏi và trải nghiệm; - Đối với GV: thường xuyên bồi dưỡng nâng cao trình độ chuyên môn, năng lực sư phạm; đổi mới PPDH theo hướng tích cực, sử dụng thành thạo các phương tiện dạy học hiện đại vào việc giảng dạy. Ngoài ra, nhà trường cần tăng cường cơ sở vật chất, trang thiết bị dạy học theo hướng tích cực hóa hoạt động của người học. □

Tài liệu tham khảo

1. Hồ Chí Minh toàn tập (tập I, II). NXB Chính trị quốc gia, H 2004.

2. Bộ GD-ĐT. *Giáo trình Tư tưởng Hồ Chí Minh*. NXB Chính trị quốc gia, H 2009.

3. Nguyễn Thanh Bình. *Giáo trình chuyên đề giáo dục kỹ năng sống*. NXB Đại học sư phạm, H 2009.

4. Trần Viết Lưu. "Giáo dục kỹ năng sống theo chuẩn mực có văn hóa cho học sinh - sinh viên trong tình hình mới". *Tạp chí Giáo dục*; số 231/2010.

5. Hà Nhật Thăng. *Giáo trình Đạo đức và giáo dục đạo đức*. NXB Đại học sư phạm, H 2007.

6. Huỳnh Văn Sơn. *Bạn trẻ và kỹ năng sống*. NXB Lao động xã hội, H 2009.

SUMMARY

Ethics education for students in the current period is the issue requiring special attention. Based on the reality at Hai Duong Junior College, the author suggests several measures of ethics education for students of Hai Duong Junior College. In accordance with President Ho Chi Minh's educational thoughts.

Xây dựng chương trình giáo dục...

(Tiếp theo trang 25)

tảng của triết học Duy vật biện chứng, thao tác hóa quy trình chuyển vào trong trên cơ sở hiểu sâu sắc bản chất của ĐĐKH mà tác động vào cả 3 mặt *lí trí, tình cảm và ý chí* người học, thông qua thực nghiệm kiểm chứng để khẳng định tính khả thi và dần từng bước triển khai đại trà là đề xuất cho một hướng đi, cách làm GD ĐĐKH trong thời gian hiện nay. □

(1) Liên hợp quốc. "Việt Nam và biến đổi khí hậu". Báo cáo thảo luận các chính sách phát triển con người bền vững, H. 12/2009.

(2) Nguyễn Thọ Nhân. *Biến đổi khí hậu và năng lượng*. NXB Tri thức, H. 2009.

(3) G. Hugo. "Di cư, Phát triển và Môi trường". Loạt Nghiên cứu về di cư của Tổ chức di cư quốc tế (IOM). Số 35. Tổ chức Di cư quốc tế (IOM), Geneva. 2008.

(4) Hồ Ngọc Đại. *Công nghệ giáo dục*, tập 1, 2. NXB Giáo dục, H. 1994, 1996.

SUMMARY

Climate change is a new content which must be included into education. In Vietnam, climate change education will be formally integrated in the curriculum in the forthcoming time. In order to contribute a voice on climate change education, the report will clarify the notion "climate change", its effects to Vietnam, and propose a way to do climate change education according to Educational Technology.